Η “κοινωνική δικτύωση” και τα ...“κοινωνικά υποκείμενα”! (Βασίλης Π. Μακρής)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 17 Σεπτεμβρίου, 2018

Ἀπό τό τέλος τοῦ Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου καί μετά οἱ ἀνθρώπινες κοινωνίες χαρακτηρίζονται ἀπό δύο παραμέτρους πού ἀφήνουν ἔντονα τό ἀποτύπωμά τους στίς λειτουργίες τους. Ἀποκτοῦν χαρακτήρα μαζικό καί (τήν τελευταία 40ετία) εἰκονικό. Τό πρῶτο χαρακτηριστικό στοιχεῖο εὔκολα τό συγχέουν πολλοί μέ τό **δημοκρατικό**, ἐνῶ τό δεύτερο (τό συγχέουν) μέ τό **αὐθεντικό**.

Σέ ὅλους εἶναι γνωστά τά **ψηφιακά μέσα κοινωνικῆς δικτύωσης**. Πρόκειται γιά τό πλέον διαδεδομένο facebook, τό twitter, τό G+ κλπ. Εἰδικά τό πρῶτο (f/b χάριν συντομίας) ὑπολογίζεται ὅτι προσελκύει καί συγκεντρώνει σχεδόν 1 δισεκατομμύριο χρηστῶν-μελῶν σέ πλανητικό ἐπίπεδο. Πῶς μεταφράζεται ὅμως τό f/b; Σέ μιά γρήγορη μετάφραση θά μποροῦσε νά πεῖ κανείς ὅτι πρόκειται γιά “βιβλίο προσώπων”. Ὅμως δέν ἔχει καμία σχέση μέ τήν πραγματικότητα. Κατά τήν ταπεινή μου γνώμη πρόκειται γιά **“καταγραφέα τῆς βιτρίνας” τοῦ καθενός πού ἐντάσσεται στήν εἰκονική κοινότητα τοῦ f/b**.

Πρίν ὅμως προχωρήσουμε στήν ἐπεξεργασία τοῦ θέματος, καλό θά εἶναι νά δοῦμε τήν δομή καί τήν λειτουργία (στό μέτρο τοῦ δυνατοῦ βεβαίως) τοῦ f/b. Ἡ ἀνάπτυξη καί ταχύτατη διάδοση τῶν ψηφιακῶν μέσων κοινωνικῆς δικτύωσης στηρίζεται στήν Θεωρία τῶν Κοινωνικῶν Δικτύων. Σύμφωνα μέ αὐτήν ἕνα κοινωνικό δίκτυο ἀποτελεῖται ἀπό κόμβους (σημεῖα) καί ἀκμές (γραμμές) πού ἑνώνουν δύο κόμβους. Κάθε κόμβος καί κάθε ἀκμή μπορεῖ νά εἶναι σημαδεμένα μέ κάποια ταμπέλα πού συνήθως ἔχει ἀριθμητικό περιεχόμενο ἤ πληροφορίες γιά τό τί ἀναπαριστᾶ ὁ κόμβος ἤ ἡ ἀκμή. Ὅταν δύο κόμβοι σχετίζονται, τότε ὑπάρχει ἀκμή πού τούς ἑνώνει (ἔτσι δηλαδή ἀναπαρίσταται ἡ σχέση), ἀλλιῶς οἱ κόμβοι εἶναι μεταξύ τους ἀπομονωμένοι. Τό “κοινωνικό δίκτυο” εἶναι ἕνα ψηφιακό περιβάλλον στό ὁποῖο οἱ κόμβοι εἶναι κοινωνικά ὑποκείμενα –π.χ. ἄτομα, ἐπιχειρήσεις, ὁμάδες, ὀργανώσεις, θεσμοί– καί οἱ ἀκμές ἀναπαριστοῦν τίς μεταξύ τους σχέσεις. Θά μποροῦσε, γιά παράδειγμα, νά φτιαχτεῖ ἕνα κοινωνικό δίκτυο πού νά ἀναπαριστᾶ τήν κατοχή μετοχικῶν πακέτων μεταξύ διαφορετικῶν ἑταιρειῶν (ἐξ ἄλλου, αὐτό δέν εἶναι τυχαῖο παράδειγμα ἀλλά πείραμα μέ πολύ ἐνδιαφέροντα ἀποτελέσματα). Σημαντικό ρόλο γιά τήν κατανόηση τῆς δόμησης τῶν ψηφιακῶν μέσων κοινωνικῆς δικτύωσης διαδραματίζει (μεταξύ τῶν ἄλλων) καί τό **θεώρημα τοῦ τριαδικοῦ κλεισίματος** (triadic closure). Βάσει τοῦ θεωρήματος αὐτοῦ, “ἐάν δύο ἄτομα σέ ἕνα κοινωνικό δίκτυο ἔχουν ἀπό ἕναν φίλο ἀπό κοινοῦ, τότε παρουσιάζεται πολύ μεγάλη πιθανότητα στό μέλλον νά γίνουν

φίλοι μεταξύ τους”. Ἐπίσης σύμφωνα μέ τήν Θεωρία τῶν Κοινωνικῶν Δικτύων ὑπάρχει ἕνα σημαντικό ἀποτέλεσμα πού στηρίζεται σέ κοινωνικά χαρακτηριστικά. Τό ἀποτέλεσμα αὐτό ὀνομάζεται “**ὁμοφιλία**” (“σχέση” φιλίας δηλαδή πού βασίζεται στό ἀποδοχή/μοίρασμα ἀπό κοινοῦ τῶν ἴδιων πραγμάτων) καί σέ γενικές γραμμές μᾶς λέει ὅτι **ἄτομα μέ παρόμοια χαρακτηριστικά καί παρόμοιες προτιμήσεις/ἐπιλογές μοιάζει νά ὁμαδοποιοῦνται στό διαδίκτυο, συνάπτοντας “σχέσεις” μεταξύ τους** καί μάλιστα ἰσχυρές. Σύμφωνα μέ τήν ἴδια πάντοτε Θεωρία τῶν Κοινωνικῶν Δικτύων, κόμβοι πού παρουσιάζουν παρόμοιες ἀριθμητικές τιμές γιά κάποια ποσότητα ἐμφανίζονται νά ἔχουν ἀκμές μεταξύ τους, νά καταγράφουν τριαδικά κλεισίματα μεταξύ τους καί νά ἔχουν ἰσχυρούς δεσμούς (δηλαδή νά εἶναι συνδεδεμένοι μέ ὅλους τούς παρόμοιους κόμβους). Τά ἀποτελέσματα αὐτά εἶναι σταθμισμένα καί ἐπαληθευμένα καί κατά τήν σύγχρονη ἐποχή τίθενται εἰς χρήση προκειμένου νά ἐξομοιωθοῦν φαινόμενα ὅπως ἡ διάδοση μολυσματικῶν νόσων σέ πληθυσμούς ἤ ἡ δράση τοῦ ὀργανωμένου ἐγκλήματος στήν κοινωνία. Μπορεῖ νά ἐπεκταθεῖ κανείς στήν Θεωρία τῶν Κοινωνικῶν Δικτύων ἀνατρέχοντας στίς ἐργασίες τοῦ Ἀμερικανοῦ Ψυχολόγου Stanley Milgram καθώς καί στήν ἐργασία τοῦ Ἀμερικανοῦ καθηγητοῦ Jon Steinberbrg στόν τομέα τῆς Ἐπιστήμης τῆς Πληροφορικῆς στό Πανεπιστήμιο Cornell τῶν ΗΠΑ “The Small-World Phenomenon: An Algorithmic Perspective”. Ὅλες οἱ παραπάνω ἀναφορές κρίνονται ἀπαραίτητες γιατί δέν εἶναι δυνατόν νά ἀποδέχεται κάποιος ἀβασάνιστα καί ἄκριτα ὅ,τι τοῦ προσφέρεται πρός χρήση, ἐάν δέν ἐξετάσει ἐνδελεχῶς **ποιά εἶναι ἀκριβῶς ἡ δομή του ἀλλά καί ἡ αἰτιώδης συνάφειά του** , δηλ. ἡ ἐξέταση τῆς σύνδεσης τῆς εὐρύτατης χρήσης τοῦ f/b μέ τά παραγόμενα ἀποτελέσματα πού τήν διέπουν.

Ἐκτός ἀπό τό ὅτι τό f/b εἶναι μαζικό, εἶναι καί εἰκονικό. Ἀπαρτίζει ἕνα τεράστιο ψηφιακό θύσανο εἰκονικῶν καί κίβδηλων κοινοτήτων. Δέν εἶναι ὁ “χῶρος” στόν ὁποῖο συνάπτονται σχέσεις μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά τό **ψηφιακό περιβάλλον τό ὁποῖο ἀναπαριστᾶ διαμεσολαβημένες σχέσεις μεταξύ ἀτόμων πού ἀποκτοῦν λογαριασμό σύνδεσης** (στό ἐν λόγῳ μέσον ψηφιακῆς κοινωνικῆς). Ὁ καθείς πού διασυνδέεται στό f/b **προβάλλει μίαν πρόσοψη ἑνός ὡραιοποιημένου ἑαυτοῦ καί τόν προβάλλει μάλιστα ἐπιλεκτικά καί ἐπιδεικτικά** πρός ἄγραν “φίλων” καί “like”. Ὅσο περισσότερα “like” συγκεντρώσει μιά ἀνάρτηση, τόσο πιό πολύ διογκώνεται ἡ **ὑπαρξιακή ἐπιβεβαίωση** τοῦ ἀναρτήσαντος. Ὑπάρχει μιά **βαθύτερη ἐσωτερική παρόρμηση πρός ἐκθεατρισμό** πού ἐκπηγάζει ἀπό ψυχόρμητα καί ἀνάγκες πού ἔχουν νά κάνουν μέ τό βάθος τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτό πού δέν βιώνει ὁ ἄνθρωπος σέ ἐπίπεδο ζωντανῆς καί ἀπτῆς ἀμεσότητος (μή δικτυακῆς), προσπαθεῖ νά τό ἀναζητήσει καί νά τό ἀνακαλύψει –μέσῳ μιᾶς τεχνικῆς προβολῆς ἐξωραϊσμῶν– στό f/b. **Δέν πρόκειται γιά ζῶσα ἐπικοινωνία, ἀλλά γιά ἀναπαράσταση** καί διαμεσολάβηση τοῦ ἐμμέσου, τοῦ **ἐξωραϊσμένου**, τοῦ θεαματικοῦ, τοῦ ἐντυπωσιακοῦ καί τοῦ σκόπιμα **ἀποσπασματικοῦ**. Τό f/b εἶναι τό “κέντρο” ἑνός κόσμου πού δέν ἔχει κανένα κέντρο ζωντανῆς ἀναφορᾶς, ἑνός κόσμου πού εἶναι ἀποκεντρωμένος, ἀφοῦ συστατικό του

στοιχεῖο εἶναι ἡ **μονήρης ἀτομικότητα καί ἡ ἀπουσία τῆς ζώσης κοινότητος** . Ἀπό τά βάθη τοῦ διασυνδεδεμένου ἀτόμου ἐκπηγάζει μιά ἀνομολόγητη ἀνάγκη πρός ἐκθεατρισμό καί προβολή τοῦ θεαματικοποιημένου ἑαυτοῦ. Πρόκειται γιά προδιάθεση πού ἐκλαμβάνει διαστάσεις ὑπαρξιακῆς ζωτικότητος. Δηλαδή λέει ὁ διασυνδεδεμένος μέσα του: "Προβάλλω ἑαυτόν στό f/b, ἄρα ἀποκτῶ ἐγώ ὁ ἴδιος νόημα καί ἄρα ὑπάρχω". Τί νόημα ἔχει νά λές "Κοιτάξτε! εἶμαι ἐκεῖ καί θά πιῶ μιά μπύρα"; Γιατί νά ἐνδιαφέρει τούς ὑπολοίπους ποῦ δέν πρόκειται νά παραστοῦν; Ἑπομένως **θέλει ὁ ψηφιακῶς αὐτοπροβαλλόμενος νά καταστεῖ τό κέντρο προσοχῆς, ἡ ἑστία ἐντυπωσιασμοῦ, τό ἀντικείμενο θαυμασμοῦ καί ἑπομένως νά βαυκαλίζεται ναρκισσευόμενος** ὅτι εἶναι τοιοῦτον τι. Θά ἔλεγε κανείς σέ θεωρητική διατύπωση ὅτι τό f/b εἶναι μέσον τοῦ πανταχόθεν καί ἔσωθεν προβαλλόμενου τοῦ **θεαματικοποιημένου ἑαυτοῦ**.

Ὑπάρχουν ὅμως καί ἄλλες πτυχές τοῦ ζητήματος αὐτοῦ. Τό f/b ὑποτίθεται ὅτι ἀποτυπώνει τήν ἀμεσότητα καί τήν ἀνάγκη γιά αὐθεντικότητα. Πρόκειται ὅμως γιά αὐθεντικότητα πού ἀποτυπώνει τήν προδιάθεση τοῦ ἀνθρώπου νά ζεῖ μέ μύχιες παρωθήσεις καί νά μιλᾶ καί νά ἐνεργεῖ χωρίς νά ἐνδιαφέρεται γιά συμβάσεις καί κανόνες. **Ὑποτίθεται ὅτι πρωταρχικό ἐνδιαφέρον εἶναι ἡ ὑπαρξιακή γνησιότητα, ἀλλά αὐτό πού ἐκτίθεται εἶναι ἡ ἀλλοτρίωση, ὁ ἐξωραϊσμός καί ἡ ἀποσιώπηση/ἀπόκρυψη**.

Ὑπάρχει ἀκόρεστη ἡ ἀνθρώπινη δίψα γιά ἀναγνώριση ἀπό τούς ἄλλους τῆς ψηφιακῆς κοινότητας καθώς καί γιά πρόσβαση στά μερίδια ἀναγνωρισιμότητας. Πρόκειται γιά μιά δίψα πού παρωθεῖ τούς ἀνθρώπους **νά στυλιζάρουν εἴτε ἐνσυνείδητα εἴτε ἀσυνείδητα τήν ἐξωτερική τους καί τήν ἐσωτερική τους συμπεριφορά, γεγονός πού δέν ἀφήνει τόν παραμικρό χῶρο στό αὐθεντικό νά ἀναπνεύσει**. Τότε γιά ποιά ἀμεσότητα καί αὐθεντικότητα μπορεῖ νά μιλήσει κανείς; Πρόκειται γιά μιά κίβδηλη αὐθεντικότητα πού καμουφλάρεται ἀπό τό προσωπεῖο τοῦ φαίνεσθαι, κάτι πού **δέν ἔχει τήν παραμικρή σχέση μέ τήν πνευματική παιδεία καί τό παραδεδομένο βίωμα, ἀλλά εἶναι προϊόν ἀσταμάτητων αὐτοσχεδιασμῶν**. Ὅπως τονίζει ὁ σπουδαῖος στοχαστής Παναγιώτης Κονδύλης (στό ἔργο του "Ἡ παρακμή τοῦ ἀστικοῦ πολιτισμοῦ": "*...ἡ προσπάθεια νά φερθεῖ ὁ καθένας αὐθεντικά ἤ νά δειχθεῖ αὐθεντικός γεννᾶ συγκρούσεις ἀνάμεσα στά διάφορα εἴδη αὐθεντικότητας καί καταλήγει σέ ἕνα εἶδος ναρκισσισμοῦ, ὁ ὁποῖος τυραννᾶ τούς ἄλλους ἤ φαινομενικά θέλει νά τούς ἀπωθήσει, ὅμως χρειάζεται ἕνα κοινό καί, ὅταν δέν βρίσκει πιά ἄλλον τρόπο γιά νά τό κερδίσει, πασχίζει νά τό ἐπιτύχει μέ ἐπιδεικτικούς αὐτοοικτιρμούς. Ὁ αὐτοοικτιρμός εἶναι παράλληλα μέ τόν ναρκισσισμό, συνηθισμένο ψυχολογικό φαινόμενο στήν μαζική δημοκρατία τῶν αὐθεντικῶν ἀνθρώπων...*"

Ἐπίσης εἶναι λίαν διαφωτιστικό νά ἀνατρέξει κανείς στήν ἐξαιρετική Διπλωματική Ἐργασία τοῦ Μηχανικοῦ Πληροφοριακῶν καί Ἐπικοινωνιακῶν Συστημάτων, κ.

Γεωργίου Γαμπιεράκη ὑπό τόν τίτλο *"Διερεύνηση τῆς συμπεριφορᾶς τῶν μελῶν ψηφιακῶν κοινωνικῶν δικτύων ὡς πρός τήν προστασία τῆς ἰδιωτικότητας τῶν προσωπικῶν τους δεδομένων"* (Πανεπιστήμιο Αἰγαίου). Τεκμηριώνοντας τό φαινόμενο τῆς χαλάρωσης τῶν ἀναστολῶν ὁ κ. Γαμπιεράκης γράφει (σελ. 69 τῆς Διπλωματικῆς):

"Ἔχει ἀποδειχθεῖ πλέον πώς οἱ ἄνθρωποι πού χρησιμοποιοῦν τό διαδίκτυο ὡς μέσο ἐπικοινωνίας, ***λειτουργοῦν καί συμπεριφέρονται μέ διαφορετικό τρόπο ἀπ' ὅ,τι κάνουν στίς κοινωνικές συναναστροφές τους στά πλαίσια τοῦ πραγματικοῦ κόσμου****. Λειτουργῶντας προφανῶς μέ διαφορετικά κριτήρια,* ***κάνουν καί λένε πράγματα καί γενικότερα ἐκδηλώνονται μέ τρόπο πού δέν χαρακτηρίζει σέ πολλές φορές τήν προσωπικότητά τους*** *στά πλαίσια πραγματικῶν συμβάντων, μειώνοντας καί ἐλαχιστοποιῶντας τίς ἀναστολές τους. Οἱ ἐπιστήμονες ἀποκαλοῦν αὐτό τό φαινόμενο ὡς «Φαινόμενο τῆς Χαλάρωσης τῶν Ἀναστολῶν» (The Online Disinhibition Effect) καί ὑποστηρίζουν πώς λειτουργεῖ μέ δύο τρόπους. Ἀπό τή μία, οἱ χρῆστες τοῦ διαδικτύου καί τῶν εἰκονικῶν κοινοτήτων ἐπηρεασμένοι ἀπό αὐτό τό φαινόμενο, μειώνουν τίς ἀναστολές τους σχετικά μέ τήν ἀποκάλυψη στοιχείων τοῦ ἑαυτοῦ τους καί ἀποφασίζουν, ἀσυνείδητα πολλές φορές, νά μοιραστοῦν κομμάτια τοῦ ἑαυτοῦ τους μέ ἄλλους χρῆστες πού συναντοῦν στό διαδίκτυο, σέ μία προσπάθεια ἀνακάλυψης τοῦ ἐσωτερικοῦ τους κόσμου καί ἱκανοποίησης τῶν ψυχικῶν καί πνευματικῶν ἀναγκῶν τους. Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά λειτουργῶντας μέ τρόπο ἐκτόνωσης καί ἐξωτερίκευσης βίαιων καί «σκοτεινῶν» πτυχῶν τοῦ χαρακτήρα τους, προβαίνουν σέ ἄσεμνες ἤ προσβλητικές ἐνέργειες πρός ἄλλους χρῆστες, ἐπηρεασμένοι ἀπό τό ἐν λόγῳ φαινόμενο"*.

Μιά ἄκρως ἐνδιαφέρουσα πτυχή τῆς ἀλλοτρίωσης πού χαρακτηρίζει τήν χρήση τοῦ f/b, εἶναι ὁ **σολιψισμός ἤ ἐγωμονισμός** (ἀπό τό λατινικό solus ipse δηλ, ὁ ἴδιος μόνον). Γράφει λοιπόν ὁ ἴδιος ἐπιστήμονας στήν ἐργασία του (σελ.71):

"Σολιψισμός εἶναι ἡ φιλοσοφική θεωρία κατά τήν ὁποία πιστεύεται πώς μόνο ὁ ἑαυτός κάποιου ὑπάρχει καί μπορεῖ νά γίνει γνωστός καί πώς ὁτιδήποτε ἔξω ἀπό αὐτή τή σφαίρα εἶναι μία ψευδαίσθηση. Πολλές φορές στόν κυβερνοχῶρο ἡ ἀπουσία τῆς ἐπικοινωνίας πρόσωπο μέ πρόσωπο σέ συνδυασμό μέ τήν ἐπικοινωνία μέ κείμενο, μπορεῖ νά ἔχει ἕνα ἀποτέλεσμα ἀσυνείδητου σολιψισμοῦ στούς χρῆστες. Κατά τή διάρκεια μίας ἐπικοινωνίας βασισμένης σέ γραπτά κείμενα μεταξύ δύο ἀτόμων, ὁ ἕνας ἀπ' αὐτούς συνδέει τό μυαλό του κατά κάποιον τρόπο μέ τό μυαλό τοῦ ἄλλου. Ἐάν δέν ὑπάρχει κάποια φωτογραφία τοῦ ἄλλου ἀτόμου, μπορεῖ ὁ συνομιλητής νά δημιουργήσει συνειδητά ἤ ἀσυνείδητα τή φωνή, τήν ἐμφάνιση ἤ καί τή γενικότερη παρουσία τοῦ πρώτου στή φαντασία τοῦ ἰδίου. Σέ τέτοιες περιπτώσεις, ὁ χρήστης στήν ἀντίπερα ὄχθη δημιουργεῖται ὡς ἕνας φανταστικός χαρακτῆρας στόν ἐσωτερικό κόσμο τοῦ συνομιλητῆ μέ βάση ὅ,τι ὁ πρῶτος κάνει γνωστό γιά τόν ἑαυτό του μέσῳ τῆς γραπτῆς ἐπικοινωνίας, ἀλλά ἐπίσης καί ἀπό τίς

προσδοκίες, ἀνάγκες καί ἐπιθυμίες τοῦ δεύτερου καί τό ἀντίστροφο. Ὅσο κάποιος δημιουργεῖ καί ἀναπτύσσει τό χαρακτῆρα αὐτοῦ πού συνομιλεῖ στό μυαλό του, ἀσυνείδητα πολλές φορές ἡ συνομιλία γίνεται μέρος τῆς φαντασίας του, σάν μία συνομιλία μέ τόν ἑαυτό του καί μίας φανταστικῆς δημιουργίας του ἡ ὁποία μπορεῖ νά συνεχίζεται σέ μακροχρόνια βάση. Στήν οὐσία, σέ μιά τέτοια περίπτωση ἡ ἐπικοινωνία συμβαίνει στό μυαλό τοῦ ἑκάστοτε χρήστη, καθώς δέν ἱκανοποιεῖ τόν ὁρισμό τῆς πραγματικῆς ἐπικοινωνίας πρόσωπο μέ πρόσωπο καί ἔτσι ἡ πραγματικότητα μετατρέπεται σέ φαντασία τῶν ἐπικοινωνούντων".

Δέν θά μποροῦσε νά ὑπάρξει πιό εὔγλωττη ἀποτύπωση τῆς ἀλλοτριωμένης πραγματικότητας πού συνοδεύει τήν γενικευμένη χρήση τοῦ f/b καί τῶν ὑπολοίπων ψηφιακῶν μέσων κοινωνικῆς δικτύωσης. Ἐκτός ὅλων τῶν πτυχῶν πού προαναφέρθηκαν θά πρέπει νά τονισθεῖ καί ἡ σκόπιμα κατευθυνόμενη ἀπό ἀδιόρατα "κέντρα" στόχευση γιά συλλογική κινητοποίηση καί δράση. Ἄς θυμηθεῖ ὁ ὁποιοσδήποτε τόν ρόλο τοῦ f/b στήν "ἀραβική ἄνοιξη" πρό ὀλίγων ἐτῶν, ἤ στίς κινητοποιήσεις τῶν "ἀγανακτισμένων" στήν χώρα μας πρό πενταετίας. Ἡ ἠχηρή καί θεαματική διαδικασία ψηφιακῆς κινητοποίησης γρήγορα ἐκφυλλίστηκε σέ διάλυση καί ἀποσάθρωση κάθε δυνατότητας νά ἀρθρωθεῖ καί νά ὑπάρξει ἕνας ζωντανός καί οὐσιαστικός λόγος ἀνάταξης τῶν δημοσίων πραγμάτων.

Θά μποροῦσε βεβαίως κάποιος νά ἀντιτείνει ὅτι τελικά εἶναι ζήτημα πού ἔγκειται στό χέρι τοῦ κάθε ἀνθρώπου νά διαφυλάξει μιά ὀρθή καί λογική χρήση τοῦ "f/b". Ὅμως κατά τήν ταπεινή μου γνώμη πρόκειται γιά φροῦδες ἐλπίδες. Οἱ ἀνεπτυγμένες πλατφόρμες ψηφιακῆς «ἐπικοινωνίας» ἐκεῖνο πού διασφαλίζουν πρωτίστως εἶναι ἡ διάδοση τῆς πληροφορίας σέ γενικευμένη κλίμακα καί ἀποτελοῦν ἕνα μέσο πού δέν ἔχει νά κάνει μέ τήν κυκλοφορία καί τήν διάδοση τῶν ἰδεῶν. Ἰδιαίτερά το "f/b" ἔχει σχεδιασθεῖ στήν βάση τῆς ἀδιάλειπτης καί ἄμεσης ἀτομικῆς δυνατότητας νά προβάλλονται τήν στιγμή πού «ἐκφράζονται» ὅσα βούλεται ὁ κάθε δικτυωμένος. Ὅμως διαμεσολαβημένα καί μέ μοναδικό στόχο τόν ἐντυπωσιασμό, τήν αὐτοπροβολή, τήν παραπλάνηση (ἄν καί ὄχι πάντοτε). Ἡ ψηφιακή «ἀμεσότητα» δέν εἶναι ἀμεσότητα οὔτε προσφέρεται καί γιά σχέση πραγματική. Ἐάν κάποιος συνδεδεμένος στό f/b πρότεινε στούς «ἀκολούθους-φίλους» του νά διαγράψουν ὅλοι μαζί ταὐτοχρόνως τούς λογαριασμούς τους καί νά βρεθοῦν διά ζώσης νά μιλήσουν γιά τό τί τούς ἑνώνει, νά εἶστε σίγουροι ὅτι τό ἐγχείρημα αὐτό θά κατέληγε σέ ἀποτυχία.

Ὅ,τι δέν στηρίζεται σέ θεμέλια παραδεδομένης καί ζώσης πνευματικότητας εἶναι καταδικασμένο νά ὑποβάλλει σέ συμπεριφορές ἀλλοτρίωσης καί μιζέριας. Στό χέρι ὅλων εἶναι νά μειωθεῖ –κατά τό μέτρον τοῦ δυνατοῦ– ἡ χρήση τοῦ f/b καί νά οἰκοδομήσουν ὅσοι στό βάθος τῆς ψυχῆς τους τό ποθοῦν, **ζωντανές κοινότητες ὑγιῶν ἀνθρώπων**.

(«Ενοριακή Ευλογία», τεύχος 166-167, Ιούνιος-Ιούλιος 2016)

(Πηγή ψηφιακού κειμένου: synodoiporia.gr*)*